

Codul de etică al Universității din București

1. NORME PRIVIND RESPECTAREA VALORILOR ȘI A PRINCIPIILOR ETICE

Art. 1.

(1) Structura și componența comisiei de etică universitară este propusă de consiliul de administrație, avizată de senatul universitar și aprobată de rector. Membrii comisiei sunt persoane cu prestigiu profesional și autoritate morală. Nu pot fi membri ai comisiei de etică universitară persoanele care ocupă vreuna dintre funcțiile: rector, prorector, decan, prodecan, director administrativ, director de departament sau de unitate de cercetare-dezvoltare, proiectare, microproducție.

(2) Comisia de etică universitară propune un regulament de funcționare care va fi validat de senat în termen de șaiszeci de zile de la numirea comisiei.

(3) Comisia de etică universitară realizează un raport anual referitor la situația respectării eticii universitare și a eticii activităților de cercetare, care se prezintă rectorului, senatului universitar și constituie un document public.

Art. 2.

Universitatea din București asigură membrilor săi **libertate academică** deplină, protejându-i împotriva ingerințelor, presiunilor și constrângerilor politice, religioase, economice etc, precum și împotriva cenzurii, manipulărilor și persecuțiilor, în condițiile în care aceștia respectă standardele științifice, legale și etice, dând dovadă de responsabilitate profesională.

a. Rezultatele cercetărilor întreprinse de membrii Universității nu trebuie modificate, ascunse ori negate, nici chiar atunci când ele lezează unele ideologii și credințe, provocând reacții adverse și presiuni din partea reprezentanților acestora.

b. Datoria morală a obiectivității științifice îi obligă pe membrii Universității să respingă ideea „fabricării” sau denaturării rezultatelor cercetării, chiar dacă aceasta le-ar fi sugerată de finanțatorii direcți reprezentați prin puterea de stat sau diverse structuri private.

c. Libertatea academică nu trebuie folosită, însă, drept argument pentru respingerea criticilor științifice și etice, îndreptățite și necesare în evoluția activităților de cercetare ale oricărei ramuri de știință.

d. În spațiul intelectual laic, care este Universitatea din București, nimeni nu are dreptul să impună altora, sub nici o formă, credințe religioase, atașamente politice sau alte categorii de convingeri, care pot constitui doar probleme private ale fiecăruia dintre membrii instituției.

e. Universitatea din București protejează dreptul la confidențialitate al membrilor săi (studenți, profesori, personal tehnic etc), în toate problemele ce țin de viața lor privată, furnizând informații referitoare la aceasta, doar cu aprobarea decanatului și a rectoratului și numai când cererile sunt îndreptățite.

Art. 3.

Universitatea din București recunoaște dreptul membrilor săi la autonomie personală, asigurând în acest sens condițiile necesare pentru ca aceștia să-și aleagă în mod liber programele de studiu și de cercetare, oportunitățile și nivelurile de pregătire pe care le consideră adecvate pentru carierele academice și profesionale proprii.

a. Pentru ca autonomia personală să fie reală, Universitatea pune la dispoziția publicului larg și a membrilor comunității academice proprii toate informațiile importante privind programele de studii și de cercetare, structura instituției, standardele universitare, concursurile de admitere, competițiile de obținere a grant-urilor, concursurile de ocupare a posturilor vacante, corpul profesoral, baza materială, serviciile sociale etc.

b. Informațiile specifice, menționate la aliniatul a., se publică în timp util, sub diverse forme, incluzând și paginile web ale Universității.

Art. 4.

Dreptatea și echitatea constituie valori pe care Universitatea din București le promovează cu consecvență, adoptând întotdeauna, pentru toți membrii săi, atitudini corecte și respingând cu hotărâre discriminarea și exploatarea, indiferent de caracterul mai direct sau mai subtil în care s-ar produce acestea.

a. Discriminarea sau tratarea inegală a persoanelor, bazată explicit ori implicit pe criterii extraprofesionale precum rasa, etnia, religia, convingerile politice etc., aduce atingeri inacceptabile drepturilor acestora și perturbă grav egalitatea de șanse, motive pentru care este interzisă, indiferent de formele în care se manifestă.

b. Principiul dreptății și echității presupune, de asemenea, că dreptul nediscriminării pe criterii rasiale, etnice, religioase, politice etc., nu poate și nu trebuie folosit astfel încât să provoace discriminări inverse.

c. Toți membrii Universității, indiferent de poziția pe care o ocupă în ierarhia acesteia, sunt obligați să adopte, în orice împrejurare, atitudini adecvate pentru eliminarea conflictelor de interese, care pot afecta sensibil judecățile, evaluările și deciziile diverselor persoane și structuri organizatorice, ducând la practici inavuabile precum favoritismul și nepotismul, pe de o parte, și persecuția și răzbunarea, pe de alta. Conflicte de interese care constituie încălcări ale eticii universitare pot apărea în situațiile: când printre membrii comisiilor de admitere, licență, disertație, doctorat, acordare de granturi, angajare, promovare etc., există și evaluatori care sunt rude de gradul I sau II cu unii dintre candidații evaluați; când o persoană are roluri multiple susceptibile de a-i altera obiectivitatea fiind de exemplu, în același timp, membru al unei echipe de cercetare care solicită finanțare și evaluator al proiectului respectiv; când un membru al Universității participă la negocieri comerciale cu firme sau organizații în care are interese materiale; când colaborările și angajamentele externe ale unor membri ai corpului didactic și administrativ al Universității împiedică îndeplinirea în bune condiții a sarcinilor înscrise în statele de funcții și fișele posturilor pe care le ocupă etc. În asemenea situații și în altele de natură să ducă la conflicte de interese, membrii Universității din București se vor recuza din respectivele roluri și funcții.

d. Toți membrii Universității au obligația morală de a preveni și combate, în toate împrejurările, corupția care, generând favoritism, inechitate, nedreptate, suspiciune, neîncredere și adversitate, slăbește coeziunea și sentimentul apartenenței, viciază climatul universitar în ansamblul său și aduce prejudicii grave imaginii instituției. Universitatea, ca instituție, sancționează sever darea și luarea de mită (în bani, servicii etc.), traficul de influență și orice alte acțiuni care duc la obținerea unor avantaje nemeritate de către unii candidați la concursurile de admitere în facultăți, la concursurile de ocupare a posturilor didactice, de cercetare și tehnice, la competițiile de obținere a granturilor de cercetare etc.

e. Universitatea adoptă, prin structurile și membrii săi, o atitudine fermă de prevenire a abuzului de putere, pe de o parte și a abuzului de încredere, pe de alta.

f. Pentru ca principiul dreptății și echității să-și păstreze validitatea și eficiența este necesar ca prezumția de nevinovăție să nu fie niciodată înlocuită cu opusul ei, prezumția de vinovăție.

Art. 5.

Universitatea din București recunoaște și recompensează meritul individual sau de grup care include pe de o parte creativitatea, performanța și eficiența, iar pe de altă parte, dedicația față de profesie și atașamentul față de instituție.

a. Meritul studenților se apreciază pe baza rezultatelor obținute la examene, lucrări de control, teste; la seminare și lucrări de laborator; la concursuri profesionale; la cercuri științifice; în acțiuni civice etc.

b. Meritul cadrelor didactice și cercetătorilor se stabilește în funcție de calitatea cursurilor și seminariilor, de calitatea lucrărilor publicate; de granturile de cercetare câștigate; de aprecierea studenților; de aportul la dezvoltarea facultății; de contribuția la sporirea prestigiului instituției și specialității pe care o servesc etc.

c. Meritul membrilor structurilor de conducere se stabilește, cu precădere, în funcție de eficiența managementului academic; de nivelul standardelor profesionale și morale ale instituției; de aprecierile studenților, subordonaților și forurilor de conducere ierarhic superioare etc.

Art. 6.

Profesionalismul este o valoare etică esențială pe care Universitatea din București o cultivă cu consecvență în rândul membrilor săi, prin inițierea unor programe academice apte să contribuie semnificativ la sporirea cunoașterii științifice și la pregătirea unor specialiști competitivi; prin recunoașterea și recompensarea rezultatelor de excelență atât la profesori și cercetători, cât și la studenți și persoane cu atribuții manageriale și administrative; prin descurajarea diletantismului și imposturii etc.

a. Universitatea din București încurajează, recunoaște și recompensează profesionalismul cadrelor didactice și cercetătorilor care manifestă competență în îndeplinirea tuturor sarcinilor profesionale, solidaritate colegială și loialitate competițională, dedicându-se fără rezerve carierei academice,

identificându-se cu specialitatea în care își desfășoară activitatea și asumându-și obligația morală de a contribui semnificativ la pregătirea temeinică a studenților.

b. Universitatea din București apreciază pozitiv atașamentul și fidelitatea celor care își construiesc cea mai mare parte sau întreaga carieră academică în serviciul ei, și dezaprobă atitudinea celor care o folosesc doar ca pe o „sinecură de titlu și status”, făcând o distincție netă între persoanele care servesc instituția și cele care se servesc de ea.

c. Universitatea din București recunoaște și recompensează meritele aceluia dintre membrii săi care sunt invitați să predea ori să facă cercetare în alte instituții din țară și străinătate, dar veghează, în același timp, ca durata stagiilor de activitate exterioară, să nu prejudicieze pregătirea studenților, dezvoltarea cercetării și dezvoltarea generală a propriei instituții.

d. Universitatea din București veghează ca toți membrii săi care fac cercetare, dezvoltând cunoașterea în domeniile lor de interes, să dovedească integritate și competență, să respecte standardele profesionale, să recunoască aportul altor persoane și instituții la cercetarea întreprinsă, să evite conflictele de interese, să răspundă exigențelor morale și legale ale cercetării, să accepte dezbaterile critice privitoare la rezultatele obținute și să manifeste, întotdeauna, onestitate și corectitudine intelectuală.

Art. 7.

Comisia răspunde autorului sesizării în termen de 30 de zile de la primirea sesizărilor și îi comunică acestuia rezultatul procedurilor, după încheierea acestora.

II. RESPECTAREA PROPRIETĂȚII INTELLECTUALE, A DREPTURILOR DE AUTOR, A STANDELELOR DE INTEGRITATE ACADEMICĂ

Art. 8

Onestitatea și corectitudinea intelectuală sunt valori etice promovate cu fermitate de Universitatea din București, întrucât în absența lor, dreptul la proprietate intelectuală și evaluarea corectă a performanțelor studenților, cadrelor didactice și tuturor celorlalți angajați ar avea de suferit din cauza unor practici inacceptabile precum copiatul, plagiatul, „fabricarea” rezultatelor cercetărilor, tentativele de corupere etc.

a. *Codul deontologic* al activităților academice, *standardele de bună practică universitară* și *normele morale* în vigoare protejează proprietatea intelectuală și drepturile de autor; încălcarea acestora este blamată, indiferent dacă ea este voluntară sau involuntară.

b. Apreciind că aceste drepturi sunt esențiale pentru prestigiul și performanțele instituției, pentru reputația membrilor ei și pentru desfășurarea unei vieți academice normale, Universitatea din București aderă necondiționat la principiile *respectării depline a proprietății intelectuale* și *asigurării integrității academice*; ea face din promovarea lor un element central al activității proprii și al politicii sale de dezvoltare instituțională.

c. Respectarea proprietății intelectuale și a drepturilor de autor este o *obligație profesională fermă* a tuturor membrilor comunității noastre academice. Încălcarea dovedită a acestei obligații este o culpă gravă și ea va fi sancționată sever, cu pedepse ce pot merge pînă la exmatriculare, demitere, întrerupere a colaborării etc.

Art. 9

Definirea încălcării proprietății intelectuale și a drepturilor de autor. Orice reproducere completă sau incompletă a unor contribuții intelectuale trebuie să fie **atribuită** adecvat, prin specificarea autorului ei, a operei etc. Neatribuirea corespunzătoare creează confuzii și poate genera lezarea drepturilor morale ale autorilor; ea constituie o încălcare a deontologiei academice și o deficiență (în cel mai bun caz) sau o culpă (în cazurile grave) în ceea ce privește integritatea academică. Totodată, ea constituie o încălcare serioasă a obligațiilor profesionale.

a. Încălcarea proprietății intelectuale și a drepturilor morale ale autorilor se concretizează prin:

- copierea sau parafrizarea necreatoare a unui text preexistent fără specificarea autorului
- citarea neatribuită a unor idei, argumente, date, rezultate etc. *într-o manieră care lasă impresia că acestea ar aparține celui care citează*
- prezentarea publică de către cineva a unor idei, rezultate de cercetare, ipoteze, date, reprezentări (vizuale, auditive, obiectuale), formule, algoritmi, demonstrații, secvențe de program etc. *ale altor autori ca fiind ale sale proprii*

- însușirea contribuțiilor intelectuale (traduceri, sistematizări, tabele, figuri etc.) ale altor autori și prezentarea lor public, fără menționarea explicită a surselor acestor contribuții.

b. Cel care reproduce materialele trebuie să precizeze explicit cui aparține paternitatea acestora (sau, cel puțin, să precizeze că aceasta nu îi aparține lui personal), astfel încât să fie evitată orice confuzie și orice atribuire nelegitimă a paternității și a creativității. În cazul reproducerii unor materiale pentru care drepturile de autor nu au fost revendicate sau nu au fost rezervate, ori în cazul în care autorii au renunțat deliberat la orice drepturi de proprietate, integritatea academică este afectată chiar dacă nu sunt lezate anumite drepturi de autor bine determinate și bine protejate.

c. (1). Lezarea proprietății intelectuale sau a integrității academice înseamnă că o prestație intelectuală (text scris sau vorbit, material audio sau video etc.) produce o confuzie (sau un fals) cu privire la proprietatea intelectuală, confuzie ce persistă și după parcurgerea întregii prestații (a întregului text sau material) astfel că cititorii, auditorii sau spectatorii nu pot, în final, atribui corect paternitatea operei.

(2). *În cazurile în care nu persistă o confuzie de acest fel, reproducerea neatribuită a contribuțiilor altor autori nu este, în genere, considerată culpabilă.*

d. Nu se consideră reprobabilă citarea neatribuită a unor contribuții intrate în sfera culturii generale sau a cunoașterii comune, a căror paternitate, fiind larg cunoscută, nu poate crea confuzie sau o arogare frauduloasă de merite.

e. Dacă persoana care citează (fără a atribui corespunzător) specifică explicit faptul că citatul aparține altcuiva, precizând astfel că nu își arogă în nici un fel paternitatea sa (pe baza unor formulări ca: «se afirmă adesea că...», «s-a mai afirmat uneori și că...», «unii autori au susținut că...»), ea nu poate fi acuzată de folosire frauduloasă a surselor sau de încălcare a drepturilor de autor – dar, în funcție de context, i se poate reproșa imprecizia, lipsa de acuratețe, neglijența etc. Abuzul de citate neatribuite este inacceptabil și blamabil profesional.

Art. 10

Caracterul textului în care apare problema atribuirii este relevant pentru concluziile privind prezența sau absența unei culpe și gravitatea ei. Deși obligația atribuirii precise a paternității rămâne mereu valabilă, în manuale, tratate cu caracter didactic și alte materiale destinate pregătirii de specialitate, există presupuziția tacită că autorii transmit, cel puțin în parte, stocul de rezultate intelectuale deja acumulate în țară sau în lume; ca atare, în aceste cazuri, există o mai mare libertate de a cita sau reproduce rezultatele altor autori, de a le lista sau sintetiza etc., cu precizarea surselor folosite, conform practicilor uzuale. Scopurile specifice prestațiilor didactice fac ca reproducerea rezultatelor obținute de alți autori nu numai să nu fie automat culpabilă, dar să fie chiar încurajată (între anumite limite). Dar rămâne și aici valabilă obligația profesională ca materialele didactice să conțină și un aport personal, distanțându-se astfel de simpla compilație a rezultatelor altor autori.

Art. 11.

a. **În cazul prestațiilor didactice orale** (cursuri vorbite, seminarii, expuneri etc.), în care nu se folosesc ghilimelele, notele de subsol și toate celelalte mijloace ce ușurează atribuirea exactă în scris, fiecare cadru didactic are obligația de a evita orice confuzie între rezultatele altor autori și aportul său personal, de a nu crea auditoriului impresia falsă că i se comunică idei absolut originale, când, de fapt, ceea ce se transmite este doar o reproducere de rezultate ale altor autori.

b. Cadrele didactice au datoria de a face specificarea de principiu că fac apel la, și/sau reproduc, contribuții ale altor autori, chiar dacă, date fiind condițiile specifice procesului didactic, ele nu pot atribui foarte precis fiecare enunț citat sau pasaj reprodus dintr-un anumit autor.

c. În toate situațiile de acest tip, nu trebuie să existe nici neglijență (omisiune accidentală culpabilă a atribuirii), nici intenția de a mistifica (de a-și aroga paternitatea unor contribuții străine), chiar dacă atribuirea precisă nu este posibilă în absolut toate cazurile și pentru toate unitățile de discurs.

Art. 12

Existența unor contribuții originale într-o anumită operă sau lucrare nu absolvă de răspundere morală și profesională pe autorul acesteia, dacă, pe lângă aceste contribuții, el a inclus în lucrare și anumite fragmente (neatribuite corespunzător) a căror prezență constituie o încălcare a proprietății intelectuale.

Art. 13

Preluarea într-o carte a unui text sau fragment de text propriu apărut anterior în periodice, reluarea într-o publicație de mai mare tiraj a unei contribuții personale apărute deja într-o publicație de mică

circulație (revistă de specialitate, acte ale unui congres etc.), reluarea într-un manual sau material didactic a unei contribuții proprii publicate anterior într-o lucrare de cercetare, republicarea aceluiași text personal într-o altă limbă și alte autoreproduceri similare nu sunt, considerate culpabile. În toate cazurile (inclusiv în acela al unor lucrări elaborate de studenți), autorul are însă datoria morală de a preveni explicit cititorul că reia un text sau material deja publicat (în cazul lucrărilor studențești: material deja prezentat), precizând unde anume a apărut acesta inițial (respectiv, la ce curs sau seminar a fost deja prezentat).

Art. 14

În cazurile în care cineva face abuz de autocitare, publicând și republicând în mod repetat, fără motive întemeiate, aceeași contribuție proprie, în încercarea de a crea o falsă impresie de prolificitate intelectuală, atunci autocitarea devine culpabilă din punctul de vedere al normelor de integritate academică. Deosebit de gravă este tentativa de fraudă intelectuală constând în autoreproduceri de contribuții proprii menite să asigure beneficii nemeritate (promovarea pe un post superior, câștigarea unui concurs sau a unor distincții etc.) Universitatea din București nu va tolera asemenea practici ce produc confuzii și false reputații de creativitate, sancționându-le ca încălcări grave ale obligațiilor profesionale.

Art. 15.

Studenții nu au libertatea de a-și reproduce propriile lucrări în vederea obținerii de calitative diferite, la materii sau la probe diferite. În măsura în care aceasta înseamnă a obține credite *diferite* cu aceeași prestație universitară, fapta îmbracă forma unei fraude și ea va fi sancționată cu refacerea lucrării.

Art. 16

Principiile etice, unanim recunoscute, care stau la baza preocupărilor pentru respectarea proprietății intelectuale sunt: responsabilitatea individuală, autonomia evaluării morale față de cea juridică, diferențierea responsabilității și proporționalitatea sancțiunilor, integritatea academică.

a. Responsabilitatea individuală. Fiecare membru al comunității universitare - student, cercetător sau cadru didactic - are *orăspundere morală personală* pentru respectarea drepturilor de proprietate intelectuală și a principiilor de bună practică relevante în acest sens; aceeași răspundere revine și tuturor celor ce aspiră la intrarea în Universitate: candidații la ocuparea unor funcții, participanți la concursuri de admitere sau de ocupare a unor posturi.

b. Fiecare membru al comunității sau aspirant de a se ocupa de această problemă are obligația de a se informa cu privire la criteriile de corectitudine (de bună practică) relevante și de a se asigura că nu produce personal încălcări ale acestor norme. *Ignoranța* (cu privire la normele și cerințele bunei practici în această sferă) nu constituie o scuză pentru încălcarea lor și pentru lezarea drepturilor de proprietate. De la primul contact cu Universitatea și până la încheierea activității, fiecare participant la viața academică are obligația morală și profesională de a se familiariza cu standardele de bună practică și de a le respecta.

c. Fiecare membru al comunității academice are obligația de a manifesta intransigență față de conduite sau practici ce lezează drepturile de autor – deoarece *încălcarea proprietății intelectuale nu este o simplă problemă personală (a celui vinovat sau a celui lezat), ci o chestiune de moralitate publică și de performanță instituțională*. Chiar dacă părțile lezate nu se sesizează, sunt afectate moralitatea vieții academice și prestigiul instituției. Colectivele, forurile academice și organele de conducere ale Universității trebuie să se autosesizeze cu privire la aceste fapte, iar membrii comunității academice au datoria morală de a nu le ascunde, trece sub tăcere sau ignora. Toleranța față de asemenea fapte sau conduite nu poate fi justificată și va fi considerată culpabilă.

Art. 17.

Responsabilitatea morală și cea juridică.

a. Drepturile la proprietatea intelectuală sunt protejate de lege. Dincolo de drepturile recunoscute juridic există *drepturi morale inalienabile*: drepturile fiecărui autor ca rezultatele și contribuțiile sale să fie respectate, ca ideile avansate și datele obținute de el să nu fie preluate sau valorificate fără recunoașterea necesară, ca însușirea frauduloasă a contribuțiilor intelectuale să fie sancționată corespunzător. Aceste drepturi constituie elemente indispensabile ale activității și ale performanței academice și, ca atare, în această sferă trebuie să fie considerate prioritare.

b. La fel ca toți cetățenii, membrii comunității academice sunt răspunzători în fața justiției pentru orice act contrar prevederilor legale privind respectarea proprietății intelectuale. Ei au o *responsabilitate*

morală pentru respectarea acesteia. Această responsabilitate morală face parte dintre *responsabilitățile profesionale esențiale* ale tuturor participanților la viața universitară.

c. *Responsabilitatea morală de a respecta drepturile de autor este independentă de cea juridică – deoarece ea rezultă din codul deontologic și normele morale în vigoare în lumea academică, ca și din obligațiile profesionale ale membrilor comunității academice.* Chiar dacă un act din viața academică nu întrunește caracteristicile necesare pentru a intra sub incidența legii și, eventual, de a fi pedepsit de justiție, el intră sub incidența evaluării morale și a deontologiei universitare, și poate fi sancționat public moral, inclusiv instituțional, dacă se dovedește că încalcă normele academice în vigoare.

d. *Inexistența unei culpe juridice sau a unui verdict punitiv legal nu poate elimina răspunderea profesională și deontologică a membrilor Universității, a tuturor celor ce desfășoară activități în cadrul acesteia; dreptul instituției de a evalua și sancționa activitatea academică din punct de vedere deontologic este o componentă a autonomiei universitare, și el decurge din faptul că respectarea normelor deontologice specifice vieții academice este o obligație profesională pentru orice student și orice angajat.*

e. Încălcarea eticii academice prin nerespectarea proprietății intelectuale și prin lezarea drepturilor morale ale autorilor este o încălcare gravă a obligațiilor profesionale. Dacă, sub aspect juridic, faptele reprobabile de acest tip se prescriu, din punct de vedere moral și profesional ele nu pot fi prescrise.

f. Organele de conducere, colectivele, cadrele și studenții au obligația morală și profesională de a depista eventualele acte reprobabile (de lezare a drepturilor de autor) și de a lua atitudine împotriva lor (independent de existența sau inexistența unei sesizări juridice) în vederea protejării unei calități definitorii pentru activitatea universitară: *integritatea academică.*

Art. 18

Diferențierea responsabilității. Faptele semnificative din punctul de vedere al încălcării drepturilor de proprietate intelectuală sunt foarte variate, iar evaluarea și sancționarea lor vor fi adaptate la, și proporționale cu, gravitatea pe care o au din punct de vedere moral și instituțional.

a. Erorile accidentale și ne semnificative trebuie detectate și tratate adecvat, dar ele nu pot fi puse pe același plan cu practicile sistematice de însușire frauduloasă a rezultatelor altor autori. Ca în orice situație creată de conduite reprobabile, existența sau inexistența intenției culpabile și a caracterului deliberat este esențială. În toate evaluările și deciziile privind lezarea proprietății intelectuale sau încălcarea normelor de bună practică academică se va ține seama de această diferență

b. Se va ține seama de *scopul și rezultatele* faptelor comise, a căror gravitate crește o dată cu importanța consecințelor lor - de exemplu, obținerea unor poziții academice, a unor distincții sau premii, sau a unor beneficii (titluri, calități academice etc.) prin încălcarea drepturilor de autor are un plus de gravitate față de alte abateri din categoria discutată.

c. Universitatea din București își propune în primul rând să joace un rol constructiv, de educare a comunității în spiritul respectului pentru proprietatea intelectuală și al integrității academice depline; mai ales în cazul studenților și al tuturor abaterilor involuntare, prioritare sunt obiectivele formative, nu cele punitive.

d. În toate cazurile (inclusiv în cel al studenților), se vor sancționa faptele reprobabile de la prima abatere, conform principiului toleranței zero. În genere, în cazul abaterilor comise din lipsă de experiență sau din simplă neglijență, se va urmări prioritar corectarea conduitei și educarea în spiritul respectului proprietății intelectuale, nu măsurile punitive extreme. În situații mai grave (de exemplu, de recidivă) se va merge până la sancțiuni maxime.

Art. 19.

Nu poate exista un algoritm unic de detectare, apreciere și sancționare a faptelor de încălcare a proprietății intelectuale; drept rezultat, numai specialiștii din fiecare domeniu pot evalua exact *caracterul și gravitatea* acestor fapte.

Art. 20

Problema publicității. Deontologia profesiei cere ca membrii comunității academice care doresc să semnaleze încălcări ale proprietății intelectuale să se adreseze în primul rând colectivelor și forurilor instituției, colegilor, iar nu să scurtcircuiteze traseele specializate de rezolvare a problemelor academice prin luări de poziție mass media – ceea ce ar sugera că Universitatea este incapabilă să se ocupe ea însăși de chestiunea integrității academice și că numai scandalul public poate rezolva situația. Nu este corect, din punctul de vedere al deontologiei universitare, ca un reproș academic adresat de un coleg

altui coleg să fie formulat public în mass media înainte de a fi expus în interiorul instituției, fiind astfel ocolit însuși mediul academic în care lucrează cei implicați. Spațiul academic este, de fapt, mediul optim pentru evaluarea și sancționarea încălcărilor proprietății intelectuale.

Art. 21

Există o responsabilitate morală nu numai a celor care încalcă drepturile de autor, ci și a tuturor celor ce constată, anunță sau discută public prezumtive abateri de la normele de integritate academică. Colportarea de presupuneri nefondate, lipsite de dovezi precise, cu privire la asemenea abateri este culpabilă. Universitatea din București nu va tolera atitudini necolegiale, neprofesionale și neacademice în această sferă. Orice acuzație gratuită, adusă cu rea credință, orice colportare de zvonuri nejustificate este de natură să lezeze demnitatea academică și să dăuneze vieții universitare. Pentru a descuraja asemenea derapaje morale, se vor lua toate măsurile corespunzătoare.

Art. 22

Anunțarea constatării unor lezări aduse proprietății intelectuale trebuie făcută *neîntârziat și explicit*, cu toate precizările relevante (privind autorul sau autorii, lucrările și pasajele implicate, fragmentele relevante etc.) și cu furnizarea dovezilor necesare. Acuzațiile voalate și vagi, insinuările, sugestiile imprecise și necontrolabile etc., menite să creeze o atmosferă de suspiciune, fără însă a permite clarificarea lucrurilor, contravin deontologiei universitare și nu vor fi tolerate. La baza constatării și discutării unor posibile încălcări ale drepturilor de autor trebuie să stea *principiul bune credințe* și cel al *transparenței*. Inițiatorii acestor constatări și discuții trebuie să urmărească exclusiv scopul protejării integrității academice și nu scopuri personale egoiste sau interese inavuabile. Rezultatul inițiativelor respective trebuie să fie clarificarea faptelor și restabilirea drepturilor de proprietate, nu crearea unei atmosfere generale de suspiciune care să se mențină în jurul unor persoane fără lămurirea acuzațiilor aduse lor.

Art. 23.

Încălcarea involuntară a proprietății intelectuale. Ignorarea regulilor de folosire adecvată a surselor, lipsa de experiență, neglijența sau superficialitatea pot conduce la încălcarea nepremeditată a proprietății și a drepturilor de autor. De asemenea, deficiențe de procesare a textelor sau a înregistrărilor audio-video (apărute în procesul redactării executate de autor sau de o editură, în cursul montajului etc.) pot conduce la omisiuni sau erori de atribuire adecvată a paternității. Absența unei intenții de însușire frauduloasă a contribuțiilor și meritelor altor autori elimină culpa morală a celor implicați și diminuează (proporțional) sancțiunea instituțională cuvenită, dar ea nu exonerează de orice răspundere, nu anulează caracterul regretabil al faptei și nu justifică ignorarea ei. Uneori, nu este vorba de fraude intelectuale, ci de erori sau omisiuni. Dar chiar dacă faptul blamabil este involuntar, trebuie asigurat ca el să nu fie facilitat de lipsa de profesionalism, neseriozitatea sau lipsa scrupulozității academice necesare. Erorile accidentale astfel apărute, chiar dacă nu reprezintă o culpă comparabilă cu însușirea frauduloasă a ideilor sau rezultatelor altor autori, vor fi totuși examinate și tratate adecvat de forurile universitare abilitate să controleze și să asigure calitatea academică (colectivul de cercetare, departamentul, consiliul facultății sau cel științific, comisia de examen etc). În cazul repetării lor, se pot impune sancțiuni instituționale drastice, justificate de refuzul sistematic de a respecta deontologia profesională și cerințele implicate de existența drepturilor de autor. Cei implicați au datoria morală de a face tot ceea ce depinde de ei pentru remedierea erorii comise și restabilirea deplină a paternității.

Art. 24

Pentru prevenirea unor erori accidentale, Universitatea din București va elabora o pagină web dedicată, pe situl Universității, în care vor fi precizate detaliat condițiile de bună practică relevante, ceea ce s-ar putea numi un *cod de folosire corectă a surselor*. Pentru studenți, vor exista aici precizări specifice, inclusiv exemple de erori curente, clarificări ilustrate ale unor tipuri frecvente de încălcări ale proprietății intelectuale etc. Respectarea acestui cod este și va rămâne o obligație profesională pentru toți angajații Universității și membrii comunității academice, iar încălcările lui vor fi pasibile de sancțiuni corespunzătoare.

Art. 25

Încălcarea voluntară a drepturilor de proprietate. În cazul candidaților (la admitere sau ocuparea unor poziții universitare), dacă se constată apariția unor lezări aduse proprietății intelectuale, comisiile de admitere, examen sau concurs vor constata faptele comise, le vor evalua și sancționa corespunzător. În mod normal, aceste lezări atrag excluderea celor vinovați din examen, colocviu sau concurs, iar în cazurile grave, pot atrage și sancțiuni suplimentare (mergând până la excludere, exmatriculare, sau

demitere, pentru cei care sunt deja în Universitate). Comisiile vor comunica neîntârziat forurilor de conducere academică (consilii ale facultăților, consilii științifice, decanate, direcții ale institutelor etc.) o dată cu rezultatele concursului și eventualele fapte reprobabile petrecute. Forurile în cauză vor propune măsurile cuvenite, inclusiv de ordin punitiv, iar conducerea Universității va decide definitiv în legătură cu acestea. Chestiunile mai complicate pot necesita investigații suplimentare și un aviz din partea Comisiei de etică, care vor fi solicitate acesteia, la nevoie, de către Rectorat.

Art. 26

În cazul studenților, constatarea faptelor relevante va fi făcută de către cadrele didactice prezente la examen, care vor întocmi un process-verbal înaintat Biroului Consiliului facultății. Acesta va decide sancțiunea în termen de 24 de ore. Recidiva va fi sancționată cu toată severitatea.

Art. 27

În cazul angajaților Universității din București, cadre didactice, cercetători, personal auxiliar, investigarea faptelor se va face de către forurile de conducere respective (consilii ale facultăților, consilii științifice ale institutelor, conducerea departamentelor etc.), care vor propune sancțiunile cuvenite. Comisia de etică al Universității din București va evalua, la cererea acestora, posibila culpă morală implicată, și va decide, pe baza acestor analize, asupra sancțiunilor necesare.

Art. 28

În cazul constatării unor încălcări ale proprietății intelectuale în publicațiile periodice ale Universității din București sau în volume apărute la editurile noastre, ori în alte publicații, aflate însă sub coordonarea științifică a unui membru al instituției noastre, conducătorii revistelor sau editurilor respective, membrii colegiilor de redacție, redactorii și coordonatorii științifici respectivi vor semna neîntârziat cazurile respective și vor lua toate măsurile necesare pentru restabilirea paternității textelor în cauză, precum și pentru asigurarea reparațiilor morale necesare. Revistele vor publica în proximele numere texte de constatare a fraudelor intelectuale respective, condamându-le explicit și restabilind public drepturile de autor lezate. Editurile și coordonatorii științifici vor publica neîntârziat în revistele de specialitate texte similare, astfel ca proprietatea intelectuală să fie restituită public celor în drept într-un interval de timp cât mai scurt. În toate cazurile, se vor dispune măsurile necesare pentru evitarea pe viitor a unor situații similare și se vor stabili precis responsabilitățile existente. Ascunderea unor asemenea episoade nedorite va fi considerată o culpă.

Art. 29

Transparența, ca principiu etic susceptibil să contribuie la asigurarea egalității de șanse în competiție și a accesului echitabil la resurse, este practică și cultivată în Universitatea din București prin punerea la dispoziție celor interesați - membri ai comunității academice, candidați, absolvenți, public - a tuturor informațiilor pe care aceștia sunt îndreptățiți să le primească, în cantități suficiente și de o calitate ireproșabilă.

a. Universitatea din București asigură transparența cu privire la condițiile și regulile de desfășurare a concursurilor de admitere, de licență, de disertație, de doctorat etc., a concursurilor de ocupare a posturilor, a evaluărilor periodice ale angajaților, a interviurilor și examenelor de promovare, precum și cu privire la orice alte informații legate de criteriile de evaluare, aplicarea acestora, desfășurarea concursurilor, obligațiile posturilor pe care candidații și le adjucecă în urma concursurilor etc.

b. Universitatea din București asigură transparența totală cu privire la fondurile pe care ea însăși, dar și alte instituții publice din țară și din străinătate, firme, fundații, persoane fizice etc. le acordă pentru dezvoltarea activităților de învățământ cercetare și administrare. Transparența se referă nu numai la sumele acordate, ci și la modul și eficiența utilizării lor în concordanță cu obiectivele și normele incluse în proiectele pe baza cărora au fost obținute.

c. Universitatea din București recomandă cadrelor didactice și cercetătorilor săi să menționeze în lucrările lor sprijinul material pe care l-au primit din partea ei și/sau a oricărui alt sponsor, pentru realizarea lucrărilor respective.

Art. 30.

Responsabilitatea este promovată de Universitatea din București atât în dimensiunea profesională, cât și în cea civică, pe de o parte, prin orientarea programelor de studii și de cercetare către nevoile societății, iar pe de altă parte, prin solicitarea respectării de către membrii săi a standardelor etice și profesionale în toate împrejurările, inclusiv în cele în care reprezintă public instituția.

a. Responsabilitatea nu exclude dreptul membrilor Universității de a formula critici publice - în ședințe de departament și de Consiliu; în ședințe ale Senatului Universității; în întruniri studențești etc. - privitoare la încălcarea unor standarde legale etice, științifice sau pedagogice, dacă respectivele critici sunt întemeiate și susținute cu probe.

b. Responsabilitatea presupune abținerea membrilor comunității academice de a formula public opinii care ar putea fi interpretate drept încercări de dezinformare, calomnii sau denigrări ale unor programe și/sau persoane din propria instituție.

Art. 31.

Respectul și toleranța se numără printre valorile morale pe care Universitatea din București le cultivă constant, în scopul creării și întreținerii unui climat favorabil unor relații pe cât posibil armonioase, echilibrate și raționale între diferitele grupări și diferenții membrii ai comunității sale academice. Aceasta înseamnă că nimeni nu are dreptul să aducă atingeri demnității celorlalți; că limbajele suburbane, jignitoare, ireverențioase sau vulgare sunt indezirabile; că umilirea, intimidarea, amenințarea și atacul la persoană sunt inacceptabile; că exploatarea și hărțuirea, sub orice formă de manifestare, sunt condamnabile; că intoleranța, mai ales cea bazată pe diferențele firești dintre oameni, constituie o încălcare gravă a celor mai elementare norme morale și că neînțelegerile, disputele și conflictele inerente trebuie rezolvate exclusiv pe calea dialogului și a dezbaterilor civilizate, utilizând argumente raționale, concordante cu realitatea și orientate întotdeauna către diminuarea ori stingerea acestora.

a. Universitatea din București condamnă hărțuirea în înțelesul ei general de comportament degradant, intimidant sau umilitor care urmărește sau duce la afectarea gravă a capacității unei persoane de a-și desfășura în mod firesc activitățile profesionale și de studiu sau de a-și exercita drepturile, indiferent de formele în care s-ar putea manifesta acesta.

b. Hărțuirea sexuală, una dintre formele de hărțuire cu posibilitate mai ridicată de producere, este strict monitorizată și sever sancționată în Universitatea din București, cu atât mai mult cu cât situațiile cu adevărat grave, capătă grade de notorietate care exclud posibilitatea erorilor de apreciere.

c. Hărțuirea cauzată de rivalitatea pentru putere este și trebuie să fie o preocupare atentă a tuturor membrilor și a tuturor structurilor organizatorice ale Universității din București, întrucât are un potențial ridicat de perturbare a activităților profesionale și poate fi camuflată de numeroasele acțiuni, aparent principale, mai tranșante ori mai subtile ale grupurilor de interes.

d. Hărțuirea de orice fel, exercitată de către persoane cu funcții ierarhice superioare asupra altora situate pe trepte inferioare ale ierarhiei universitare, implică și abuzul de putere, ceea ce constituie o circumstanță agravantă și determină creșterea severității sancțiunilor pe care le adoptă Universitatea din București în astfel de cazuri.

e. Comportamentul insultător, manifestat prin expresii injurioase, umilitoare, intimidante etc., este inacceptabil și contrar eticii comunității academice, indiferent de pozițiile ierarhice ale celor implicați, el putând degenera în abuz de putere, când se exercită asupra inferiorilor ierarhici, sau în hărțuire când se repetă asupra aceleiași persoane sau asupra aceluiași grup de persoane.

Art 32.

Bunăvoința este o normă etică dezirabilă pe care Universitatea din București o cultivă și o practică în toate domeniile de activitate și în toate împrejurările în care nu sunt încălcate normele legale și etice. Aceasta înseamnă că atât recunoașterea și recompensarea celor merituoși cât și înțelegerea și sprijinirea celor aflați în dificultate sunt încurajate, în timp ce nepăsarea, egoismul, invidia, vanitatea, insolența și cinismul sunt considerate nu doar indezirabile, ci chiar detestabile.

1. NORME PRIVIND APLICAREA ȘI REZOLVAREA INCOMPATIBILITĂȚILOR PREVĂZUTE DE LEGEA EDUCAȚIEI NAȚIONALE NR. 1/2011

Art. 33.

Funcțiile dintr-o instituție de învățământ superior, aflate într-o poziție directă de conducere, control, autoritate sau evaluare instituțională, se află în relație de incompatibilitate, în sensul art. 295 alin. (4) din Legea educației naționale nr. 1/2011 și nu pot fi ocupate concomitent de către soți, afini și rude până la gradul al III-lea inclusiv, după cum urmează:

- a) **președintele Senatului universității** cu rectorul, prorectorii, președintele consiliului de administrație în cazul instituțiilor de învățământ superior particulare și confesionale particulare, directorul Consiliului pentru studiile universitare de doctorat, decanii, prodecanii, directorul general administrativ, membrii consiliului de administrație, directorii de departamente, conducătorii școlilor doctorale, conducătorii unităților instituției de învățământ superior, conducătorii structurilor permanente sau temporare aflate în subordinea directă a președintelui Senatului universității și, acolo unde există, conducătorii liniilor/secțiilor de studiu în limbi ale minorităților naționale.
- b) **rectorul** cu prorectorii, președintele consiliului de administrație în cazul instituțiilor de învățământ superior particulare și confesionale, directorul Consiliului pentru studiile universitare de doctorat, decanii, prodecanii, directorul general administrativ, membrii consiliului de administrație, directorii de departamente, conducătorii școlilor doctorale, conducătorii unităților instituției de învățământ superior și, acolo unde există, conducătorii liniilor/secțiilor de studiu în limbi ale minorităților naționale;
- c) **prorectorul și directorul Consiliului pentru studiile universitare de doctorat** cu decanii, prodecanii, președintele consiliului de administrație, în cazul instituțiilor de învățământ superior particulare și confesionale, directorul general administrativ, membrii consiliului de administrație, directorii de departamente, conducătorii școlilor doctorale, conducătorii unităților aflate în subordonarea prorectorului sau directorului respectiv și, acolo unde există, conducătorii liniilor / secțiilor de studiu în limbi ale minorităților naționale subordonate prorectorului sau directorului respectiv;
- d) **membrii consiliului de administrație** cu decanii, prodecanii, președintele consiliului de administrație în cazul instituțiilor de învățământ superior particulare și confesionale, directorul general administrativ, directorii de departamente, conducătorii școlilor doctorale, conducătorii unităților instituției de învățământ superior și, acolo unde există, conducătorii liniilor / secțiilor de studiu în limbi ale minorităților naționale;
- e) **directorul general administrativ** cu decanii, prodecanii, președintele consiliului de administrație în cazul instituțiilor de învățământ superior particulare și confesionale, cu persoanele cu funcții de conducere în cadrul departamentului / serviciilor tehnico-administrative și cu personalul aflat în subordine;
- f) **decanul** cu prodecanul facultății respective, directorii de departamente din cadrul facultății respective, conducătorii școlilor doctorale subordonate facultății respective, conducătorii unităților subordonate facultății respective și, acolo unde există, conducătorii liniilor / secțiilor de studiu în limbi ale minorităților naționale din cadrul facultății respective;
- g) **prodecanul** cu directorii de departamente din cadrul facultății respective, conducătorii școlilor doctorale subordonate facultății respective, conducătorii unităților subordonate facultății respective și, acolo unde există, conducătorii liniilor / secțiilor de studiu în limbi ale minorităților naționale din cadrul facultății respective;
- h) **directorul de departament** cu conducătorii unităților subordonate departamentului respectiv și, acolo unde există, conducătorii liniilor / secțiilor de studiu în limbi ale minorităților naționale din cadrul departamentului respectiv;
- i) **conducătorul școlii doctorale** cu conducătorii unităților subordonate școlii doctorale respective;
- j) **conducătorul de doctorat** cu studenții-doctoranzi conduși de acesta.

Art. 34

Orice persoană se află în incompatibilitate cu calitatea de membru într-o comisie de evaluare, de contestație, de concurs sau de promovare având ca obiect evaluarea activității profesionale și/sau științifice a unui angajat al instituției de învățământ superior cu care se află în relație de soți, afini și rude până la gradul al III-lea inclusiv.

Prezența ca membru în următoarele structuri colective de conducere nu generează incompatibilități în sensul art. 295 alin. (4) din Legea educației naționale nr. 1/2011:

- a) senatul universitar;
- b) consiliul facultății;
- c) consiliul departamentului;
- d) consiliul pentru studiile universitare de doctorat;
- e) consiliul școlii doctorale.

Art. 35

În cadrul unui departament definit conform art. 133 din Legea educației naționale nr. 1/2011, se află în relație de incompatibilitate în sensul art. 295 alin. (4) din Legea educației nr. 1/2011, și nu pot fi ocupate concomitent de persoane care se află unul/una față de celălalt/cealaltă într-o poziție de conducere, control, autoritate sau evaluare instituțională directă la orice nivel, funcțiile didactice de profesor, conferențiar, lector/șef de lucrări, asistent care desfășoară activități didactice aferente aceleiași discipline sau unități didactice (curs) din planul de învățământ al unui program de studii universitare sau al unui program postuniversitar, respectiv cursuri, seminarii/lucrări de laborator asociate disciplinelor din planul de învățământ gestionat de același departament.

Art. 36

Admiterea la studii universitare de doctorat are loc cu respectarea regimului incompatibilităților precizate la articolele 33-35 din prezentul cod.

IV. CONSIDERAȚII ȘI NORME FINALE

Art. 37.

Universitatea din București consideră prezentul Cod de etică mai curând ca pe un instrument de educare a membrilor săi, în sensul prevenirii încălcării normelor eticii universitare, decât ca pe un instrument de constrângere.

Art. 38.

Pentru cazurile excepționale în care Comisia de Etică va media, în conformitate cu statutul său, „diferende care implică opțiuni morale în activitatea didactică și de cercetare”, va putea recomanda conducerii Universității adoptarea unor măsuri adecvate pentru stingerea respectivelor diferende și va da sancțiuni potrivit legii.

Art. 39.

Prezentul Cod de etică trebuie aplicat de către toți membrii comunității academice a Universității din București, indiferent de poziția pe care o ocupă aceștia în ierarhia instituției.

Art. 40.

Codul de etică al Universității din București nu trebuie folosit nici pentru supunerea subalternilor, nici pentru subminarea superiorilor, ci respectat în litera și spiritul său, pentru crearea și dezvoltarea unui climat intelectual propice desfășurării unor activități didactice și de cercetare competitive pe plan național și internațional.

Art. 41.

Prezentul Cod de etică devine operant începând cu data adoptării lui de către Senatul Universității din București, cu majoritatea simplă a voturilor membrilor acestuia. El va fi revizuit anual, eventualele modificări devenind prevederi regulamentare în urma aprobării lor cu majoritate simplă de către membrii Senatului Universității din București.

Art. 42.

Nerespectarea acestui Cod implică sancțiuni potrivit Codului Muncii și Legii Educației, pentru salariat, respectiv potrivit Regulamentului de activitate profesională pentru studenți.

